

V,
TAJNÝCH
SLUŽBÁCH
MARIE
ANTOINETTY

FRÉDÉRIC LENORMAND

PŘÍPAD HRABENKY
DU BARRÉ

■ garamond

V tajných službách Marie Antoinetty Případ hraběnky du Barry

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.e-garamond.cz
www.albatrosmedia.cz

■ garamond

Frédéric Lenormand
V tajných službách Marie Antoinetty:
Případ hraběnky du Barry – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2025

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

V TAJNÝCH SLUŽBÁCH MARIE ANTOINETTY

PŘÍPAD
HRABĚNKY
DU BARRY

FRÉDÉRIC LENORMAND

■ garamond

Král má jen jednoho muže, svoji ženu.

Mirabeau

Zmizelé šperky

Toho 24. prosince 1770 se slovatní klenotníci Boehmer a Bassenge vydali do Versailles, aby paní du Barry ukázali ty nejkrásnější diamanty, které král Francie mohl darovat své favoritce. Od té doby, kdy za ně platil Ludvík XV., jich hraběnka kupovala hodně.

Jejich příručí Tobiáš Kettermann nesl pouzdro dostatečně veliké na to, aby se do něj vešla sada náhrdelníku a náušnic, a další, v němž se nacházel diamantový náramek a jehlice do vlasů. Doprovázeli je dva nenápadní strážci.

Kočár zastavil před zámkem za soumraku. Dáma v dvorském oděvu a s hermelínovým pláštěm kolem ramen jim přišla oznámit, že paní du Barry je čeká v Trianonu, roztomilém pavilonu, který jí Jeho Veličenstvo dalo k užívání, a ukázala kočímu cestu.

Vůz objel zámek ulicí de Réservoirs a projel bránou, za níž pokračovala rovná cesta. Koně klusali alejemi, kde staleté stromy skláněly své nahé větve, jako by to byly dlouhé paže unavených obrů. Pánové Boehmer a Bassenge měli za to, že hraběnka je přijme v Malém Trianonu, ale kočí zastavil před velkým pavilonem.

Osvětlený Velký Trianon vypadal jako hořící bonboniéra. Dva komoří otevřeli dveře do dlouhé místnosti s velkými oblémy okny, zařizené lavičkami potaženými červeným sametem. V krbu hořel oheň. Podivili se, že tam jsou sami.

„Pánové to neví?“ zeptal se jeden komoří. Vévoda de Choiseul už hodinu není premiérem!

Všichni zámečtí dvořané se šli podívat, jak ministr opouští svůj kabinet a nastupuje do vozu, který ho odveze do exilu na jeho panství v Chanteloup. Paní du Barry, které vděčil za toto ponížení, se neúčastnila.

Pět nových návštěvníků si neodpustilo komentáře. Tohle má Choiseul za to, že tolikrát urazil královu přítelkyni. Jeho Veličenstvo rozhodlo mezi milenkou a ministrem.

„Jak probíhá propuštění premiéra?“ zeptal se Bassenge.

Komoří mu vysvětlil, že stráže pomůžou vévodovi do uzavřeného kočáru, který projede bránou mezi dvěma řadami jezdců.

Žena, která je přijala na nádvoří zámku, beze vší pochybnosti dvorní dáma paní du Barry, jim přišla oznámit, že budou zanedlouho přijati. Paní dokončuje poslední úpravy své toalety. Chce vypadat skvostně a počítá s tím, že šperky, které přinášejí, tento dojem podtrhnou.

Když se znovu ocitli o samotě, zmínili nevráživost mezi favoritkou a ministrem. Dnes večer jedna osoba zabořená v polštářích v kočáru pojedou osaměle chladnou nocí, zatímco druhá bude pod versailleskými lustry, za potlesku všech, vítězoslavně zářit v odlescích diamantů, které jí přinášejí. *Sic transit gloria mundi!** Měli radost, že se nacházejí na dobré straně vah slávy.

* Tak končí světská sláva

„Necítíte spáleninu?“ zeptal se Bassenge.

Vstali z laviček, aby zjistili, co se děje. V měsíčním světle bylo na druhém konci parku dobře vidět stoupající kouř. Další dva sluhové hraběnky přinesli na stříbrných podnosech malé občerstvení.

„Zahradníci před chvílí pálili staré soušky,“ řekl jeden z nich, „oheň za chvíli dohoří.“

Není to na dlouho. A zámek je v nejhorsím vybaven několika požárními čerpadly, která lze plnit z mnoha vodních ploch. Návštěvníci pozorovali sloup bílého dýmu stoupající k nebi s klidem někoho, komu nehrozí žádné nebezpečí. Tác se sušenkami a občerstvením jim připadal zajímavější.

Nedaleko se ozvalo trojí zapískání. Že by součást protipožárních opatření?

„Ne, stráže oznamují, že brány jsou od této chvíle až do zítřejšího rána zavřeny. Budete muset odejít hlavním vchodem.“

Pak s velkou obřadností dodali:

„Paní se omlouvá za zpoždění.“

Oba klenotníci chápali, že králova favoritka chce vypadat co nejlépe. Určitě chce Jeho Výsosti poděkovat, že kvůli ní vyhodil ministra, který patnáct let oddaně sloužil království. Ostatně vědomí, že zanedlouho vymění své klenoty za obrovský obnos, jim čekání zpříjemňovalo. Pohodlně se usadili na červeným sametem potažené lavičky. Netrvalo dlouho a jeden po druhém se propadli do šťastného spánku, včetně příručího a jejich strážců.

Uběhla necelá hodina, co se pan Boehmer poprvé pohroužil do sladkých snů o výdělku, když ho ze spánku vytrhlo začloubání. Otrásl se zimou. Oheň v krbu vyhasl a v místnosti byla najednou zima.

„Co tu pohledáváte?“ chtěl vědět strážce v uniformě, který se tu zničehonic objevil.

„Přivezl jsem paní du Barry v těchto skříňkách diamanty,“ odpověděl klenotník co nejmileji.

„Hraběnka je v zámku, tady nemáte do dělat!“

Služebnictvo, udivené, že v pavilonu, v němž čekali naši nebožáci, se svítí, to oznámili na strážnici. Důstojník ve službě se dostavil s několika muži a oznámil, že králova favoritka v Trianonu v pondělí nikdy není: ten den se koná ples a ona se chystá.

„Ale bude potřebovat naše šperky!“ odpověděl Charles Böhmer, mysl ještě zastřenou spánkem. „Podívejte!“

Otevřel schránku, kterou držel na kolenou, a vykřikl.

*

Marie Antoinetta, která přijela z Rakouska v květnu, aby se vdala za následníka trůnu, zaznamenala nenápadný rozruch, který ten večer na zámku panoval. Královský rychtář se ze všech sil snažil zakrýt nervozitu.

„Co se děje?“ zeptala se Marie Antoinetta své první dvorní dámy, princezny de Chimay.

Oficiálně se nedělo nic. Nikdo v salónu ve Velkém Trianonu neukradl obrovský obnos v diamantech – kdepak, to ani náhodou. Rychtář nenechal pozamykat všechny brány v panství a nikdo nehledal bandu zlodějů, kteří jako by se propadli do země...

Mladá korunní princezna rozverně zatleskala. Taková nejistota byla stejně vzrušující jako romány Daniela Defoa. Robinsona Crusoe i Moll Flandersovou přečetla jedním dechem. Jejich dobrodružství vnášela do jejich všedních dnů aspoň trochu zábavy.

Louis du Bouchet, markýz de Souches, seděl ve své pracovně a přemýšlel. Klenotníci Charles Boehmer a Paul Bassenge stáli před ním a mlčeli.

Po svém otci zdědil funkci královského rychtáře, jehož starostí bylo dbát o bezpečnost na zámku. Vzhledem k tomu, že budova byla volně přístupná všemožným žvlům, den co den se divil, že princové a princezny nejsou ve svých komnatách a spánku olupování častěji. Jen díky jeho bdělosti jim jejich majetky a cennosti zůstaly. Dnes však jeho bystrost někdo předběhl.

Od 9. září spal král v Malém Trianonu s paní du Barry, to ve Versailles věděli všichni. Pachatelé zůstávali i přes veškeré snahy nezvěstní. Tyto informace přivedly prvního policistu Jeho Výsosti ke dvěma hypotézám: jedné nepříjemné, druhé příšerné.

Buď ti darebáci se svým lupem přes veškerá opatření a v naprostém rozporu s morálkou utekli, anebo byli dosud tady, přímo jemu pod nosem. A vzhledem k tomu, že je nikdo neviděl odcházet, bylo nasnadě, že nutně museli patřit k zaměstnancům zámku. Zloději si znovu oblékli své livreje a zapadli do davu těch, kteří byli panovníkovi každý den k službám.

Rychtářovi muži našli stopy po útěku. Ale nevěřili jim, zdály se jim uměle nastražené: provaz hozený přes obvodovou zeď, mapa okolí zapomenutá na cestě, hromádka koňských koblih, jako by tam čekali koně... Dejme tomu. Ale žádná hlídka je neviděla projet, žádný svědek na ně nenarazil.

Bylo jasné, že to na ně někdo narafičil.

Jistě, v parku se mohl procházet kdokoli. Královské sídlo bylo jako Ali Babova jeskyně, u jejíhož vchodu nebylo vyža-

dováno žádné zaříkadlo. Ale aby někdo mohl takové přepadení naplánovat, musel znát místní zvyklosti, místo i způsob fungování služebnictva.

Tohle jablko je zkažené zevnitř.

K výčtu událostí, které se toho večera udály, je třeba přičíst kromě zmizení šperků i požár hromady listí, jehož uhašení zabralo čtvrt hodiny, a nevysvětlitelné zmizení obrazu, který visel na zdi v Trianonu. Byla to krajinka, jejíž obdélníkový obrys na stěně byl zřetelně viditelný pod sametovou šňůrou, na níž visel. Jednalo se o okrasný předmět bez valné hodnoty a nikdo nechápal, proč byl ukraden. Tahle eskamotáž jen posilovala opar tajemství a nejasnosti, které celou událost zahalovaly. Pan de Sourches byl lapen do sítě nesrozumitelných souvislostí.

Strážci vyslaní do parku dělali štáry a prohledávali náhodné kolemjdoucí a každého, kdo jim připadal podezřelý, okamžitě dávali pod zámek.

Když pomíneme to trapné divadélko s provazem přes zeď, jak si vysvětlit, že zloději dokázali zmizet beze stopy? Bránami se dostat nemohli: na noc byly zamčené, krátce před činem. Příkopy rozkládající se kolem zahrady Trianonu jakýkoli noční útěk znemožňovaly, nebo alespoň velmi ztěžovaly. Na cestách se to hemžilo vojáky s příkazem prohledat všechny cestující.

Možná zločince chytanou, až se pokusí drahokamy prodat. Klenotníci poskytli jejich přesný popis.

Rychtáře se zmocňovala sklíčenost. Ze zpráv, které k němu přicházely, vyšlo najevo, že švýcarské gardy hlídkující u bran skutečně viděly vstoupit čtyři podezřelá individua. Ale jejich úkolem nebylo zastavovat divné lidi... Stejně jako jim nikdo neřekl, že mají procházejícím prodávat víno, a přitom je tato

činnost zaneprazdňovala víc než kontrola osob. Švýcaři, přidělení k dohledu u vchodů do zámku, by rozhodně za nic na světě neopustili svá okénka, aby se samou horlivostí přetrhli v zahradách. Dohled v zahradě byl ve skutečnosti dobrým akorát tak pro neschopy, mrzáky a opilce. Do zámku se dostalo všechno a všichni: soukromé kočáry, poštovní koně, kojné, sluhové i kuchtíci. Děti si sem chodily hrát, jak se jim zachtělo, a zahradníci si stěžovali na pošlapané záhony... Pravda, byli ustanoveni dva strážci parku, ale jeho rozloha byla tak veliká, že jejich práce byla předem odsouzena k nezdaru. Tento park byl královstvím svobody a hanebností všeho druhu.

Boehmer a Bassenge stáli před rychtářem a už poněkolkáté mu tvrdili, že dvorní dáma je požádala, aby se dostavili do Velkého Trianonu, kde je pak našli spící.

„Víme, že je to místo určené královně Francie, ale...“

„Ale říkali jste si, že se jí možná v tajnosti stala paní du Barry?“

Od úmrtí královny Marie Leszczyňské před dvěma roky Francie královnu neměla. Velký Trianon byl po většinu času neobydlený.

„Jsem nucen dospět ke zdrcujícímu závěru,“ prohlásil královský rychtář.

Zdrcující na jeho závěru bylo to, že vůbec nechápal, za jakých okolností ke krádeži došlo. Vypadalo to spíš, jako by místní lesy obývali skřítci, kteří kradou šperky a ukrývají se pod zemí nebo na stromech.

Napadaly ho ještě další směšné možnosti. Dalo se třeba předpokládat, že zloději zapálili na druhé straně parku oheň, aby odvrátili pozornost a přilákali stráže. Ostatně, jinak to ani nemohlo být: on sám zapalování ohňů zakázal a strážím uložil, aby dodržování tohoto nařízení striktně vymáhali.

A také tu byla další zvláštnost tohoto večera, kromě příprav na bál. Byl propuštěn Choiseul! Že by se zloději pokusili propašovat náhrdelník ven ve voze zapuzeného ministra? V jednom ze zavazadel naložených do jeho vozu se určitě nacházejí ukradené šperky! Ihned vyslal jezdce, aby se pokusil těžký kočár dostihnout.

Dejme tomu, že se této myšlenky budeme držet. Znamenalo to, že ten, kdo věděl předem, že Choiseul bude ten večer propuštěn, je zasvěcen do tajemství bohů nebo hrstky státních tajemníků... náleží do úzkého okruhu královny favoritky. Nebo je to sám král. Nebo někdo, kdo naslouchá u dveří... Nebo... Ještě tu byl jeden druh lidí, na které se často zapomíná. Jsou součástí vybavení zámku a jejich prací je být k ruce a přitom být neviditelní. Proti své vůli si musel přiznat, že zloděje musí hledat i mezi tisícovkou a půl zámeckého služebnictva. To je jako hledat jehlu v kupce sena. Klidně se bude zabývat šlechtickými pletkami a palácovými spiknutími, která se řeší máchnutím sekery nebo vyhnanstvím! Ale ne tohle! Komplot bezejmenných myší, které vám proklouzávají mezi prsty, z toho má hrůzu!

Musí se postavit k faktům čelem. Pokud má udělat rovnítko mezi závratnou hodnotou kořisti a platy místních obyvatel, pak musí hledat viníky mezi služebnictvem. Klenotníci se v Trianonu potkali se čtyřmi komorníky a jednou dámou. Pokud by si těchto pět osob rozdělilo lup, jehož hodnota dosahovala nějakých pěti set tisíc liber, tak i po odečtení značných nákladů a poplatků prostředníkům by každému zůstalo dost na velmi záviděníhodný život.

*

Rychtář byl přijat vévodou de La Vrillière, královým ministrem a velitelem královské gardy. La Vrillière velel pořádkovým silám už dvacet let a zažil toho mnoho.

„Děkuji za přijetí. Pojďme k tématu, situace je vážná. Měl jsem nejdřív za to, že šperky paní du Barry vzal s sebou pan de Choiseul, když odjížděl ze zámku,“ začal vrchní rychtář.

„To by se k němu hodilo,“ odpověděl La Vrillière.

„Ale když jsme dostihli jeho kočár, nic jsme u něj nenašli. Sám Choiseul tvrdil, že o této záležitosti nic neví. Zdá se, že tu krádež provedl sám ďábel.“

„To je možné. Satan nepověřuje všemi úkoly své podřízené,“ poznamenal ministr.

Ať už se jednalo o akci Choiseula, nebo ne, vyšlo to na stejno: v obou případech byli k smíchu. Nebezpečí nespočívalo v tom, že zmizelo pár diamantů: jejich kariéry mohl ohrozit jen skandál. Král si nebude dělat moc starostí s neštěstím, které se přihodilo dvěma pařížským klenotníkům. Paní du Barry si šperky pořídí jinde a my budeme z obliga, pokud jde o náklonnost Koruny k cechu zlatníků. Názor veřejnosti, to je však něco jiného.

Je nutné buď pořádně udeřit, nebo celou záležitost ututlat.

Královského rychtáře trápilo o to víc, že pokud je do této záležitosti namočeno služebnictvo, znamená to, že zámek už pro zločince neskrývá žádné tajemství. Bude nutné nařídit všeobecnou razii, ale zámek a okolí jsou obrovské – a diamanty malinké. Tak jako tak se nakonec všechno provalí. Jednoho dne se dozvíme pravdu a viníci budou nevyhnutelně potrestáni.

Aby měli jistotu, že tomu tak neomylně bude, pan de La Vrillière ho požádal, aby provedl náhodné čistky mezi

služebnictvem. Když není možné záležitost ututlat, udělají povyk, rozvíří vzduch, setnou hlavy.

„Nařídíte všechny vyslechnout a zjistíte, co se šušká o morálce služebnictva. Drby, zlomyslné řeči, všechno si poznamenejte! Se špatnými poddanými, bez nichž se můžeme obejít, se rozloučíme.“

„Ti noví, které najmeme, možná nebudou o nic poctivější než jejich předchůdci.“

„Budou mít k dobru pochybnosti. Pořádně vyzvedněme ctnost proti neřesti. Když nemůžeme chytit viníky, aspoň určíme obětní beránky pro mstu lidu. Je potřeba využít každou příležitost k pozvednutí praporu morálky.“

Morálka znamenala, že třicet sluhů opustí svou práci postranní brankou a bez odškodného.

Královský rychtář se ošíval.

„Budeme mít třicet nešťastníků, kteří se budou potloukat po ulicích, než najdou místo, které je uživí.“

„Tak to je,“ odvětil La Vrillière. „Starosti mocných jsou pohromou chudých, někdo rozbité nádoby zaplatit musí.“

Ministr se usmál nad tím projevem moudrosti, sice velmi politickým, ale velmi málo revolučním.

Záhady a cetky

V roce 1774 uplynuly čtyři roky od krádeže šperků určených hraběnce du Barry. Na celou záležitost se již dávno zapomělo, pokud se kdy o ní vůbec vědělo.

Rose vstala před úsvitem. Nejenže cesta do Versailles trvá dvě hodiny, musí také nutně zapracovat na svém vzhledu, aby obličej i tělo mohla ukázat u dvora. Po oděvu a účesu následuje povinné nalíčení, které vám vykouzlí bezchybně svěží pleť a vymaže jakýkoli přirozený výraz. Skvělé, když potřebujete, aby nikdo neuhodl, co si myslíte.

Dnešní den byl vyvrcholením jejího dosavadního života, který započal ve stínu tkalcoven v Abbeville. Tak jako motýl, který se vylíhne ze své kukly, i Rose se chystala vzlétnout ke slunci a zažít vrchol, v jaký mohla doufat žena, která šije ženské šaty: svými střevíci pošlapat parkety ve Versailles, až půjde obléct královnu.

Pro Rose, která se nacházela v prvním patře své dílny Grand Mogul v ulici Saint-Honoré, byly tyto přípravy o to naléhavější, že soudní úředníci ve stejnou chvíli bušili na dveře kvůli nezaplaceným účtům. Byla na pokraji úpadku a chystala se dobít Versailles podobně, jako se vojáci připravují do bitvy.

Musela uklidnit rozrušené zaměstnance, vyděšené přítomností soudních zřízenců. Najednou měla tři hlavy, sto nohou a tisíc rukou: byla jako bohyně Sarasvátí krejčoviny.

Slunce vycházelo, když se prodrala skupinou vykonavatelů zákona, aby našla kočár zamluvený již před třemi dny. V tu chvíli se srazila s ošuntělým, otrhaným chlapem, který nade vši pochybnost večerel, pil a spal někde venku. Překvapením upustila na špinavý chodník velké červené desky, kde měla srovnané vzorky látek a sešit s objednávkami vázaný v zelené kůži. Zatímco se její pomocnice snažily napravit škody, ten nevychovanec se na to nezúčastněně díval. Rose si ho prohlédla a nakonec zavrčela:

„S kým mám tu čest?“

„Jsem jen prostý umělec, vlásečník Její Královské Výsosti princezny z Conti.

„Sprostý, to se k vám hodí.“

Nevěděla, kde jí hlava stojí. Chodila od dílny k vozu a plnila jej krabicemi a skříňkami, v patách s vymahači, kteří se obávali, že se snaží zmizet bez zaplacení.

Právě zvedala věci na střechu kočáru, když se ten pobuda objevil znovu. Měl na sobě svůj nejhezčí oblek, ušitý pro tuto příležitost a ozdobený motivy rozkvetlých růží. Měl s odíváním asi dost zkušeností, protože si všiml, že jeden detail chybí. Chytil modistku za ruku.

„Rychle! Kokardu do mé knoflíkové dírky! Hedvábnou v hořčičné barvě! Spěchá to!“

Rose se ani neobtěžovala se na něho podívat, vylezla na žebřík a zabořila obličej do zásuvky, z níž přetékal prýmek zlatohnědého saténu. Tleskl do dlaní.

„No tak! Čekají mě ve Versailles!“

„Mě taky!“ odvětila dáma s hlavou v šuplíku. „V zámku!“

„Myslela jste si snad, že mě očekávají v konírně?“ odpověděl.

Snažil se trpělivě vyčkávat, až bude uspokojen.

„Můžu za vás ztratit pár slov, pokud chcete. S královnou se dobře znám. Říká mi Léonard.“

Rose měla hledání žluté stuhy akorát tak dost. Před ním se zákazník rozložila několik vzorků.

„Starožlutou nemáme, ale máme odstíny ‚žluté máslo‘, ‚husí bobky‘ a ‚muší trus‘. Vyberte si.“

Nechala ho tam zmateně stát, jedné prodavačce přikázala, aby ho zkasírovala, a všechny ostatní odvedla s sebou.

Venku se zastavila. Vše bylo připraveno dopředu, a právě proto se asi doba odjezdu výrazně prodlužovala.

„Mám pocit, že jsem něco zapoměla... No ano! Slečny! Kontrola!“

Vytvořily řadu od výlohy ke kočáru, aby Rose mohla zkontrolovat, že jsou jaksepatří vyzbrojeny.

„Nůžky? Jehly? Náprstky? Korzety? Kostice? Špendlíky?“

„Připraveno!“

„Tak jedeme! A nezapomeňte: království spoléhá, že francouzskou elegancí vyneseme do nebes!“

Tak tak se naskládaly dovnitř. Když byly všechny lavice obsazené, Rose zaklepala na přepážku. Kočičí pobídli koně a vyrazily obléknout královnou.

Na chodníku zůstal jen Léonard, který si připínal nazelelanou stuhu. Jeho vrchní vlasový pomocník se konečně objevil ve fiakru taženém dýchavičnými herkami, jediném, který se mu podařilo sehnat. Tenhle dopravní prostředek našli tak trochu na poslední chvíli, což se stává, když probdíte noc. Spoléhal ale na svůj oděv, jehož čistota a svěžest to vyrovnávala.

Rose prošla komnatami vévodkyně de Chartres, která ji měla představit královně, takže Léonarda s jeho pomocníky našla už usazené v předpokoji na lavičce, kde čekali další dodavatelé a uchazeči. Rose Bertinová a její slečny, obtěžkané balíčky, krabicemi a panenkami oblečenými do posledních modelů, prošly kolem nich, následované šustěním hedvábí vévodkyně a jejích dvorních dam.

„Co je tohle?“ poznamenal Léonard. „Přehlídká obalů od bonbonů?“

Dvoukřídlé dveře se před dámami otevřely a ony se o něco víc přiblížily svatyni, v níž žila bohyně. Léonard se pokusil protáhnout dovnitř, ale dveře mu zaklaply před nosem.

„Její Výsost hovoří s ministrem,“ řekl kdosi. „Ministrem pro módní záležitosti.“

Nějaká královnina dáma s notýskem v ruce přišla za Léonardem, aby si s ním stranou promluvila. Pokud si chvíli myslel, že se konečně dočká uznání a poct, byl zklamán.

„Na co vy tu čekáte?“

„Jmenuji se Léonard Autier, byl jsem požádán, abych se dostavil.“

„Aha! Kadeřník!“

Léonarda zabolelo u srdce, bolestně vykřikl a téměř zavrával.

„Parukář?“ opravila se.

„Čím dál lepší.“

„Co mám tedy napsat?“

„Napište mistr vlasového umění,“ to postačí.

Pozorněji se na něj podívala. Jeden dlouhý napudrovaný pramen vlasů se jí vlnil za krkem a druhý vepředu.

„Na to, co tvrdíte, jste zvláštěně učesán.“

„To proto, že se sám učesat nemůžu.“

Tazatelka se zahleděla do svého sešitu.

„Doporučila vás princezna de Conti, která viděla vaše... vaše výtvary... na plese v Opeře. To je sice hezké, ale není to dost. Koho jste česal?“

„Když jsem přijel do Paříže, česal jsem slečnu Julii Niébertovou, slavnou herečku z bulvárů.“

Zdalo se, že dvorní dáma si myslí, že drdoly hereček nejsou dostatečným doporučením k česání královny.

„Ano, a dál?“

Leonard uvedl, že kadeřil také vlasy hraběnky du Barry, favoritky předchozího krále, kterou Marie Antoinetta ze všemožných důvodů tak nesnášela, kromě jiného i proto, že měla tak přirozené blond vlasy.

„Vymyslete něco lepšího,“ prohlásila dáma a našpulila rty.

„Paní de Langeac, společnice korunní princezny.“

Tužka znovu zaškrábala o papír.

„To by stačilo. Chápete, že nemůžeme Jejímu Veličenstvu představit řemeslníka, který se proslavil pouze česáním curlů pod značkou Krásný pramen.“

Otočila se k němu zády a odešla, zatímco pomocníci ovívali svého šéfa kapesníky, aby se vzpamatoval.

Konečně Léonarda vyzvali, aby vstoupil. Sám. A ne do hlavních královských komnat, ale do malé místnosti, kde Její Veličenstvo přijímalo osoby, které se nemohly prokázat šestnácti pokoleními šlechtického původu. Slyšel, jak Rose právě končí svůj proslov, kterým se snažila královnu přesvědčit, aby se svěřila do jejích rukou.

„Udělám z Vaší Výsosti královnu elegance!“

To Marii Antoinettu lákalo. Být královnou módy by jí přineslo útěchu v její roli královské zajatkyně etikety, přetvářky a konvencí. Bylo potřeba toho kompenzovat hodně. Všimla si kadeřníka.

„Á! Pan Léonard!“

Počítá se s tím, že jeho kreace doplní výtvoř slečny Bertinové. Ta se tak začervenala, až jí málem opadalo zdravíčko, kterým měla pokryté tváře. Doplní! Jako by její oděvy byly neúplné! Sotva si začala užívat královskou důvěru a už se o ni musí dělit... a s takovým individuem! Nadutec I., král střihačů loken!

„Ale, madam, vždyť už jste učesaná...“ zamňoukala Rose skrz pevně sevřené čelisti.

„Ano, ale panem Larseneurem, to se nepočítá.“

Tenhle Larseneur byl oficiální kadeřník, kterého jí vnutili, když byla korunní princezna. O módě nic nevěděl a vlasy kadeřil jako za vlády Marie Leszczyňské. Potřebovala někoho jiného, a to hned.

„Vy!“

Léonard se uklonil s vděčností, která mohla vypadat jako skromnost. Venku určitě čekal proto, že pan Larseneur musel dokončit své dílo.

„Co říkáte na moje vlasy?“ zeptala se Marie Antoinetta.

„Nejlepší dortík to není, pokud si mohu dovolit.“

Měl chuť navrhnout něco extravagantního. Pomyslel na účes, který všechny jeho zákaznice odmítly, protože byl tak těžký, že z něho bolel krk, a tak vysoký, že bylo potřeba zvětšit dveře.

„Vymyslím pro Vaše Veličenstvo něco jedinečného a mimořádného!“

Nedodal už „abych vyhodil ze hry tuhle nadutou mrchu“, ale modistka to velmi dobře pochopila.

Když třemi pohyby rozpletl celé Larseneurovo dílo, pustil se do připevňování blond pramenů do vlasů královny.

„A jak že se tento nový účes jmenuje?“ zeptala se Marie Antoinetta.

Kadeřník upřel zrak na Rose Bertinovou, která stále držela desky se vzorky otevřené před královnou. Připadalo mu, že modistka přetéká ze svých odporných křiklavých šatů.

„Jmenuje se Puf, paní.“

Vytvořil jí na hlavě z vlasů polštář, čili „puf“.

„Je to velmi hezké.“

Bylo dohodnuto, že přijde vždy před nějakou slavností, aby po odchodu pana Larseneura, zničil to, co jeho kolega vytvořil. Rose navrhla, že do pufů uchyty doplňky, které budou každý den jiné: bude mít speciální puf zimní, jarní, k vojenskému vítězství, k různým pocitům. Tento nápad se setkal s nadšením.

„Tak krásně se doplňujete! Měli byste pracovat spolu!“

Zatímco se královna bavila s první dvorní dámou, Rose a Léonard se piplali se svými díly z vlasů a látek a vyměňovali si mezi sebou komplimenty.

„Intrikářko!“

„Dotěro!“

„Hulváte!“

„Ignorantko!“

„Sráči!“

A právě ten nejhorší výraz z celé série dolehl k uším, k nimž dolehnout neměl.

„Co je ‚saráči‘?“ zeptala se královna s lehkým německým přízvukem.

Nastala chvíle předvést důvtip i jinde než u výtvorů ze stuh a cetek.

„Saráci... to je cizokrajná dřevina, jejíž listy... mění barvu podle ročního období. Její plody se podobají... vánočním koulím.

„To zní úžasně!“ zvolala královna. „Měli byste mě učesat jako saráci!“

Rose ji na vrcholek účesu posadila klobouček, na který upevnila listy vystříhané z krepového papíru, koule a na rychlo vyrobené girlandy. Marie Antoinetta se hned šla ukázat své první dvorní dámě.

„Má drahá, podívejte: jsem učesaná jako saráci!“

Znělo to trochu jinak, ale ozval se potlesk.

„Bravo! Úžasný nápad! Co je saráci?“ zeptala se ta proradnice.

„Exotický strom, jehož listy se zbarvují podle ročního období,“ odpověděla Rose.

„Opravdu?“ chladně odvětila první dvorní dáma.

Byl čas, aby se královna vrátila do svých komnat, kde ji očekávali dvořané. Když procházela do vedlejší místnosti, všichni přítomní se uklonili. První dvorní dáma předala dva nové dodavatele do rukou jiné dvorní dámy. Než je propustila, zašeptala:

„Královna vás potřebuje. Svěříme vám jednu práci. Když se vám to povede, na saráci zapomeneme.“

Rose a Léonard se uctivě uklonili, ačkoli oba byli přesvědčeni, že platí za chyby druhého.

Opustili první dvorní dámu a následovali dvorní dámu, která se starala o audience. Ta za nimi nejprve zamkla dveře a pak jim vysvětlila, jak se věci mají.

„Byla spáchána loupež.“

„Nebesa!“ vykřikla Rose.

„My jsme to neudělali!“ bránil se Léonard.

„Stalo se to před čtyřmi roky,“ upřesnila dvorní dáma.

„Co to má společného s námi?“